

(/)

🏠 (/)

> Vikingetid og Middelalder (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>) > Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>)

> Dania Slavica

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger>)

Dania Slavica

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 307

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/dania-slavica)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/dania-slavica](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/dania-slavica)) **🐦**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/dania-slavica)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/dania-slavica](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/dania-slavica)) **in**

([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/dania-slavica&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/dania-slavica&title=](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/dania-slavica&title=))

Anne-Elisabeth Jensen

Dania Slavica

Aarhus Universitetsforlag. 315 sider. Ill. 349,95 kr.

Af Anders Ellegaard

Venderne var nogle hedenske og blodtørstige sørøvere, som plyndrede på Lolland og Falster mange gange, indtil Kong Valdemar den Store og Biskop Absalon bankede dem i Altona på Rügen og brændte afguden Svantevit af – ham med de fire ansigter mod hvert sit verdenshjørne.

Dét er, hvad mange danskere véd om venderne, men det bliver der lavet om på med denne bog, som er skrevet af arkæologen Anne-Elisabeth Jensen, som er souschef på Museum Lolland-Falster, som er medudgiver.

Bogen kan siges at være i tre dele. En arkæologisk del, en historisk del og en appendiks/database del. Målet med undersøgelserne på begge sider af Østersøen kan defineres som afdækning af kultur og kulturspor. I denne bog undersøges muligheden af spor efter slaver og slavisk kultur i genstande, keramik, byggeri og stednavne på Lolland, Falster og Sydsjælland. Man skal kende sig selv og sin egen kultur, før man kan se eventuelle spor fra andre kulturer. Bogen er derfor for en stor dels vedkommende en beskrivelse af kulturen i undersøgelsesområdet.

I indledningen beskrives de forskellige metoder, som er anvendt. Det drejer sig dels om arkæologiske fund, som er enkeltfund eller depoter, dels om studier af kystlandskabet, kyster, landskaber, passager, veje, skove, dyrkede områder, marker, byer, gårde, runesten, volde, grave, beskyttelses anlæg, forsvarsværker, havneanlæg, sejlspærringer, fiskegårde og meget andet. Disse studier har drejet sig om både nuværende og tidligere forhold. Landskabet har ændret sig siden sidste istid af naturlige årsager eller ved menneskers indgriben og handlinger.

Landskabet har været præget på forskellig vis af isen under og siden sidste istid. Østersøen er kendt for den meget lille forskel på ebbe og flod, men vindstuvning af vand har sat sit præg på landet og forholdsregler imod det. Den lave saltkoncentration og deraf følgende mulighed for tilfrysning med is har været en forhindring af sejlads, men også en mulighed for færdsel og transport. Mennesker har også sat deres præg på landskabet som for eksempel opstemninger, dræning, vandmøller, plantning af skov, skovning, dyrkning eller grusgravning. Resurseudnyttelse har altid haft en fremtrædende rolle og har sat sig mange spor.

Den almindelige opfattelse af arkæologer som folk, der ligger og graver i jorden, bliver ændret gennem læsningen af, hvilke konklusioner, der kan fremkomme af de nævnte landskabsstudier med videre, men også gennemgang af ældre og nyere kortmateriale og analyser af stednavne har givet oplysninger om området.

Et særligt kapitel er studierne af keramik, hvorefter forbindelsen mellem daner og slaver fremgår.

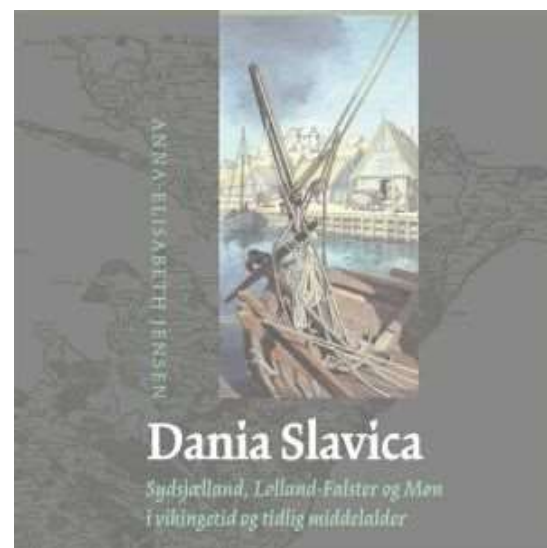
Var der slaviske keramikere på Lolland-Falster? Var der permanent bosatte slaver? Har de sat sig spor af permanent karakter? - Studiet af bundmærker på keramik tyder på det; forfatteren skriver om en særlig "Østersøkeramik." Bogen siger nok: ja! til spørgsmålene – men der ligger megen forskning og venter forude.

Til disse arkæologiske og andre fund, undersøgelser og studier slutter de historiske kilder sig. Det er her meget tydeligt, at kilderne skal fortolkes, idet de ofte er skrevet på bestilling fra magthaverne, hvad enten disse er verdslige eller kirkelige. Bogen giver forfatterens bud på fortolkningen af de historiske kilder.

Det bemærkes, at der er forgået undersøgelser på begge sider af Østersøen, men også at der er forskelle mellem de lovæssige muligheder og de videnskabelige traditioner og tilgange i Danmark, Tyskland og Polen. På sydsiden af Østersøen overfor Lolland og Falster kalder bogen de derværende folk samlet for slaver, men der har været mange forskellige folkeslag med hver deres kultur og sprog. Bogen berører dette emne, men det er ikke dens hovedfokus.

Østersøen kan ses som både en adgang og en hindring. I perioder har magtforholdene brugt den som adskillelse mellem daner og slaver, men den har også altid været en adgangsvej på langs eller på tværs. Det fremgår af kilderne, at handelsfolk altid har set mulighederne for en god handel. Der har således i historisk tid altid været kontakt mellem daner og slaver over Østersøen. Sprog og religion har aldrig været en forhindring for en dygtig handelsmand.

Bogens undertitel er: "Sydsjælland, Lolland-Falster og Møn i vikingetid og tidlig middelalder." Perioden er præget af kampen mellem den verdslige og den kristne magt. Hvem skulle have den øverste og stærkeste magt? Som bekendt endte det med et kompromis: Kirken fik sjælene, kejseren eller den verdslige magthaver fik legemeerne. Denne kamp har afspejlet sig i kulturen og omgivelserne. Kristendommen kom snigende ind i områderne og blev til sidst udbredt overalt, men dog i forskellige forklædninger. I overgangsperioden var der både Thorshamre og kors.

Menneskeskabte installationer og fund på Sydsjælland tyder på, at dette område har været set som værende under dansk herredømme, medens Lolland-Falster ses som en bufferzone mellem "Danmark" og slaviske områder.

Til bogens hovedtekst er der tilføjet en række appendikser: 1. Bundmærker på østersøkeramik fra Lolland; 2. Kortbladsanalyse og -materiale; 3. Introduktion til databasen; 4. Katalog med: vejledning, Fund- og fortidsmindekategorier samt Fund og fortidsminder fra vikingetid og tidlig middelalder fra Storstrøms Amt. - Databasen giver en god oversigt over fund og fortidsminder, men den er desværre blevet udsat for et angreb fra sætternissen. Der er en uoverensstemmelse mellem katalognumre og de numre, der er trykt på en række kort i bogen. Men frygt ikke: det ændrer ikke på udbyttet af læsning af bogen og dens konklusioner – og der er udgivet et rettellesblad!

Bogens målgruppe må være arkæologer, historikere og andre fagfolk, samt dét som forfatteren side 18 kalder "aktive amatørarkæologer." Andre interesserede læsere skal have fremmedordbogen ved hånden.

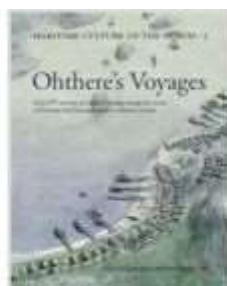
Sidst i bogen er der på god forskningsvis et 15 sider langt noteapparat samt en lige så lang litteraturliste. Det eneste man kunne ønske sig til jul er et register, men det er en stor mundfuld, som forhåbentlig kommer i næste rettede udgave af bogen.

Bogen er et veldokumenteret resultat af udforskningen af arkæologisk og historisk kultur på Sydsjælland, Lolland-Falster og Møn samt af forbindelser mellem daner og slaver og den påvirkning, som slaverne eventuelt har haft på disse områder.

[Historie-online.dk, den 21. december 2022]

← **Forrige artikel** (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/flodernes-konger>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

▶ **OHTERE'S VOYAGES**

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/ohteres-voyages>) (/article/items/view/2666/4)

▶ **VIKINGERNES HELTE**

▶ **VIKINGERNES STØRSTE SLAG**

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikingerne-stoerste-slag>)
